
Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2018:2

Konfessionella friskolor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2018:3 som handlar om att utreda och utveckla stödet till de församlingar som redan driver konfessionella friskolor eller tänker starta. Utskottet anser att Svenska kyrkans uppgift är att fokusera på barn- och ungdomsverksamhet och insatser i civilsamhället och föreslår därför att kyrkomötet ska avslå motionen i sin helhet.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:3, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:3, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2018:3 av Torbjörn Aronson, Friskolor drivna av Svenska kyrkans församlingar

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur erfarenheter från friskolor som idag drivs med stöd av församlingar i Svenska kyrkan kan tas tillvara och spridas för att främja tillkomsten av fler friskolor med stöd av pastorat i Svenska kyrkan,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för hur församlingar i Svenska kyrkan kan starta friskolor med en konfessionell profil som präglas av Svenska kyrkans tro och liv.

Bakgrund

Friskolereformen, som gjorde det möjligt för andra än kommuner att driva skolor, genomfördes 1992. Samtidigt infördes det fria skolvalet som gav eleverna rätt att välja skola. I dag går ungefär vart femte förskolebarn, vart åttonde grundskolebarn och var fjärde gymnasieelev i en fristående verksamhet. Skollagen 2011 slår fast att utbildning vid en skolenhet eller förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell. Lika så att undervisningen vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem ska vara icke-konfessionell. Utbildningen i övrigt vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem får ha en konfessionell inriktning, dock ska deltagandet i konfessionella inslag vara frivilligt.

Konfessionella friskolor

Det finns för närvarande i Sverige en judisk konfessionskola och ytterligare en judisk skola som inte längre räknas som konfessionell samt Vasa real som har ett judiskt högstadium som drivs av Stockholms stad, nio muslimska skolor och 58 kristna.

Svenska kyrkan driver idag endast en kristen konfessionsskola, St:a Maria Skolan i Alsike (Knivsta pastorat). Svenska kyrkan finns med som huvudmän i ytterligare två skolor, Grytnäs församling (Avesta) som driver Grytnäs skola och Västanfors-Västervåla församling (Fagersta) som driver Lindgårdsskolan. Dessa skolor har tidigare haft en konfessionell profil men skolorna drivs nu med annan profil. Även Höörs församling (Höör) var delaktiga i en ekonomisk förening som var huvudman för det som tidigare hette Lilla Edens kristna skola, men som idag har bytt namn (Edens förskola, skola och fritidshem) och som inte heller den längre räknas som konfessionell friskola, utan drivs med kulturprofil utifrån en svenskkyrklig värdegrund. Utöver dessa finns ett antal gymnasier som på olika sätt har koppling till Svenska kyrkans liv, lära och tradition.

John Movingers Gymnasium i Solna är verksamt sedan hösten 2015 och understöds ekonomiskt och personellt av Peter Isaac Béens Utbildningsstiftelse, en fristående stiftelse inom Svenska kyrkan, som även är huvudman för LM Engströms Gymnasium i Göteborg.

Det kan också nämnas att Stadsmission skolstiftelse tog över sex gymnasieskolor då John Bauer koncernen gick i konkurs. Skolorna är uttryckligen inte konfessionella och politiskt obundna.

Förskolor med konfessionell profil

Svenska kyrkans församlingar driver idag cirka 100 förskolor med konfessionell profil. Orsakerna till att de startats har varit skiftande och blandade. Vissa kommuner har velat ha fler utförare och uppmuntrat församlingar att starta förskolor. Svenska kyrkans egen barnverksamhet försvann till stor del i samband med maxtaxereformen, såsom kyrkans barntimmar och liknande, då föräldrarna satte sina barn i den allmänna förskolan i ökad utsträckning. Det har också startats förskolor som en del av församlingens pastorala strategi. Nationell nivå samarbetar med stiftens kring dessa förskolor och erbjuder bland annat Förskolechefsförum varje år (fortbildning och nätverksträff för förskolechefer). Den nationella nivån bistår i rådgivning kring frågor som rör den konfessionella profilen och bevakar den samhällseliga/politiska utvecklingen kring frågor som på olika sätt berör konfessionella skolor.

Referensgrupp för skola och kyrkan

Inom Sveriges kristna råd (SKR) finns referensgruppen för skola och kyrkan där Svenska kyrkan är representerad. I samband med att den nya skollagen trädde i kraft 2011 förändrades kyrkornas förhållande till skolan. Referensgruppen har som huvuduppgift att bevaka, analysera och opinionsbilda när det gäller frågor som har med religion i skolan att göra. Det handlar inte minst om förståelse för eleven som religionsbärare, kulturella krockar och etiska frågeställningar.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:3.

Utskottet betonar vikten av att i enlighet med gällande skollag särskilja på undervisning och utbildning. Undervisning ska vara ickekonfessionell medan konfessionella inslag får finnas i utbildning. Utskottet anser att kunskapen om den kristna tron är låg hos dagens skolelever men har delade meningar om huruvida en konfessionell skola kan fylla kunskapsbehovet och ge eleverna en kristen värdegrund att stå på.

Utskottet betonar vikten av att elever i skolan ges möjlighet att ta del av olika trosinriktningar och perspektiv. Utskottet anser att Svenska kyrkans uppgift är att fokusera på barn- och ungdomsverksamhet och insatser i civilsamhället. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2018:3 i sin helhet.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Anna Lundgren, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Ellen Leijen, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Johannes Ekström, Ulla-Britt Holmér, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Marcus Lagerroos, Katarina Ramnerö Ödestad, Kjell O Lejon, Bertil Olsson, Bengt Olsson och Catrin Björkman.

Biskoparna Åke Bonnier och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot utskottets beslut och yrkar bifall till motion 2018:3, punkt 1-2.

Tidigare var Svenska kyrkan en naturlig del av svenskt skolväsende. De möjligheter som friskolereformen 1992 öppnar har hittills utnyttjats endast i mycket begränsad omfattning trots Svenska kyrkans fortsatt starka ställning i det svenska samhället och goda erfarenheter från Svenska kyrkans förskoleverksamhet.

Vi anser att det är dags att ta nya steg och att församlingarna behöver stöd och vägledning från Svenska kyrkan centralt för att en sådan process ska kunna starta.

Elisabet Stålhjem Liljendahl, Anna-Karin Westerlund, Elisabeth Sandlund och Mikael Eskilandersson

Särskild mening

Vi vill uttrycka en särskild mening till förmån för förslaget i motion 2018:3.

Det finns en stor möjlighet för Svenska kyrkan att på ett ansvarsfullt och förtroendeskapande sätt agera i civilsamhället. Det gäller en rad olika områden och knyter direkt an till KsSKr 2018:1 om "Svenska kyrkan som en engagerad aktör i samhället".

SK 2018:2

I motionen lyfts ett angeläget område upp, skolan. Svenska kyrkans skulle med stor sannolikhet, genom ett seriöst agerande, positivt kunna bidra till samhällets bästa genom att utöka antalet skolor som på kristen värdegrund drivs med Svenska kyrkan som huvudman. Det finns därför god grund i uppfattningen att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda erfarenheter av pågående verksamhet, enligt motionens första att-sats, samt att ta fram riktlinjer om hur man bäst startar upp denna typ av verksamhet, i enlighet med motionens andra att-sats, för att underlätta för de församlingar som önskar att inom detta aktuella område bli en ”engagerad aktör i samhället”.

Kjell O Lejon och Bertil Olsson